

Slikproblemen

Patiënteninformatie

1. Inhoudstafel

1. Inleiding	5
2. Hoe verloopt het normale slikken?.....	6
3. Slikproblemen.....	7
3.1. Mogelijke gevolgen van slikproblemen.....	7
3.2. Onderzoeken van de slikproblemen	7
4. Algemene tips voor het begeleiden van patiënten met slikproblemen	8
5. Wat doen bij verslikken?	10
6. Vragen.....	11

Deze publicatie is een uitgave van de dienst logopedie, in samenwerking met de dienst communicatie van het Regionaal ziekenhuis Heilig Hart Leuven.

Versienummer: 1.0

Datum van afwerking: september 2017

Auteur: Annette De Loore (logopedie)

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd en/of verspreid zonder schriftelijke toestemming van de eigenaar, aan te vragen via communicatie@hhleuven.be

Aarzel niet er ons op te wijzen indien er belangrijke tekortkomingen zijn in deze informatiebrochure of indien er onduidelijke paragrafen zijn.

1. Inleiding

In deze brochure vind je informatie over slikstoornissen en tips om slikproblemen te verhelpen en veiliger te slikken.

Slikken vraagt een goede werking van de zintuigen, een goede slikreflex en een perfecte coördinatie van vele spieren in mond en keel.

Slikproblemen kunnen o.a. het gevolg zijn van:

- neurologische ziekten (bv. CVA, Parkinson, M.S.);
- structurele problemen in mond of keel (bv. gezwel, operatie);
- verminderde controle over het gedrag (bv. dementie);
- verouderingsproces.

Sommige patiënten hebben hulp nodig bij het eten.

Een goede begeleiding is erg belangrijk om veilig en comfortabel te kunnen slikken.

2. Hoe verloopt het normale slikken?

Het voedsel wordt in de mond genomen en tijdens het kauwen gemengd met speeksel.

Er wordt een voedselbrok gevormd die klaar is om doorgeslikt te worden.

Het voedsel wordt door de tongbewegingen naar de keel verplaatst.

Als de slikreflex optreedt, wordt de neusholte afgesloten door het zachte verhemelte en de luchtweg wordt beschermd door het strottenklepje en de stembanden.

De ademhaling stopt tijdens het slikken.

Het voedsel wordt naar de slokdarm gebracht door het samentrekken van de keelspieren en de slokdarm wordt geopend. Het voedsel kan nu via de slokdarm naar de maag.

3. Slikproblemen

Onderstaande ongemakken zijn signalen van mogelijke slikproblemen:

- veel hoesten voor, tijdens of na het slikken
- borrelende stem na het slikken
- verlies van speeksel, voedsel uit de mond
- hamsteren van voedsel in de wangen
- langdurig kauwen
- vertraagd eettempo
- moeite om beginnen te slikken
- moeizaam doorslikken, gevoel dat het voedsel blijft steken in de keel

3.1. Mogelijke gevolgen van slikproblemen

- luchtweginfecties doordat voedsel in luchtpijp of longen terecht komt
- gewichtsverlies en uitdrogingsverschijnselen
- negatieve invloed op levenskwaliteit

3.2. Onderzoeken van de slikproblemen

De verpleegkundige, de arts en de logopedist zullen het slikken evalueren. Soms is een aanvullende onderzoek noodzakelijk.

De NKO-arts zal dan met een endoscoop de slikbeweging evalueren (= FEES) of het slikproces kan in beeld gebracht worden op de dienst radiologie.

Soms zijn eenvoudige houdingsaanpassingen en het aanpassen van de juiste voedingsconsistentie reeds voldoende om het slikken te verbeteren.

Soms zijn extra oefeningen bij de logopedist aan te raden.

4. Algemene tips voor het begeleiden van patiënten met slikproblemen

Omgeving

- Zorg voor een rustige, prikkelarme omgeving.
- Neem voldoende tijd.
- Moedig het zelfstandig eten aan.

Verbale begeleiding

- Maak voldoende oogcontact.
- Geef korte maar duidelijke instructies.
- Voer geen gesprek tijdens het eten.

Houding

- Laat de patiënt liefst aan tafel zitten. Indien er toch gegeten moet worden vanuit een bed, zorg er dan voor dat het bed goed recht staat en positioneer de patiënt zo recht mogelijk.
- Ga zelf ook zitten bij het eten geven.
- Laat de patiënt na het eten nog 10 minuten rechtop zitten.

Wijze van aanbieding

- Bied kleine happen aan.
- Vraag de patiënt goed te kauwen.
- Volg de slikbeweging.
- Geef pas een volgende hap als de eerste volledig is weggeslikt.
- Laat tussendoor de keel schrapen.

Hulp bij het drinken

- Vraag de patiënt het hoofd licht naar voren te buigen alvorens het slikken.
- Bied kleine slokken aan.
- Gebruik bij voorkeur geen drinkbeker met tuit. Gebruik eventueel wel een speciale schuine beker of een beker met neusuitsparing.
- Indien nodig kan je de drank indikken met indikkingsmiddel, te verkrijgen bij de apotheker.

Voedselkeuze

- Kies voor een zo normaal mogelijk voedselpatroon: halfvaste voeding zonder stukjes lukt meestal het gemakkelijkst, bvb. pudding, granenmix of puree.
- Vermijd kervelsoep, soep met kleine stukjes en droog, kruimelig voedsel.
- Geef energierijke voeding bij verminderde voedingsinname
Meer informatie over ondervoeding, vind je in onze gelijknamige folder.

Mondhygiëne

- Moedig de patiënt aan om de mond te reinigen met de tong.
- Controleer de mond na het eten
- Reinig het gebit of kunstgebit steeds na het eten.

5. Wat doen bij verslikken?

- Laat de persoon krachtig uithoesten.
- Wacht lang genoeg om verder te gaan met eten en drinken tot de hoestreflex volledig geluwd is.
- Verwijder eventueel voedsel en kunstgebit uit de mond.
- Klop niet ongecontroleerd op de rug.
- Pas, bij gevaar op verstikking, het Heimlich-manoeuvre toe:

1. Ga achter de persoon staan.
2. Sla je armen rond zijn middenrif.
3. Plaats een vuist tussen de ribbenbogen.
4. Leg de andere hand over de vuist.
5. Trek beide handen met een ruk schuin omhoog naar u toe.

6. Vragen

Heb je nog vragen? Dan kan je steeds terecht bij onze logopediste, Annette De Loore.

Tel 016/209 501 (tussen 8.00 en 13.00 uur)

E-mail: annette.deloores@hhleuven.be

